

za vsakim vogalom iščejo bufet in pivo in najlepša razgledna počivališča na debelo posvinjano s cigaretne filtre, marveč vodnik za tiste, ki imajo svoje otroke radi in se veselijo družinskega izleta in si zvečer doma žarečih oči zagotovijo, da »bomo še šli!«

Zato naj vseeno še nekaj prepišem iz knjige, namreč zadnji odstavek uvoda, ki je v resnici vsebinski moto, četudi grafično ni izpostavljen kot tak. Avtor pravi:

»Med pisanjem knjige sem neke izbrskal domačo nalogo svoje hčerke iz petega razreda osnovne šole, ko je bila stara enajst let. Pisala je o svojem najljubšem izletu. Upam, da se vam bodo ti grički tako priljubili, kot se je Sv. Jakob moji Mojci: *„Vedno znova se veselim izleta na Jakob, saj je vedno drugačen. Z radostjo ga pozdravim: — Dober dan, moj Jakob! — Srečana mu pomaham, saj sva stara prijatelja.“*«

Živijo, Mojca! Tako se dela!

Stanko Klinar

Izleti po ljubljanski okolici

V osrednji Sloveniji, povsem v bližini glavnega mesta, je veliko prijetnih gričev in drugih mirnih kotičkov, kamor se lahko odpravimo na krajše in daljše izlete. Doslej je bil ta predel z vodniško literaturo pokrit le deloma — nekaj izletov je med vojnama popisal **Rudolf Badjura** v svojih vodnikih, preostali opisi pa so bili več ali manj raztreseni po posameznih drugih izdajah. Zdaj je vse to in še nekaj več (skupaj 50 izletov) strnil **Andrej Stritar** v knjigo **Izleti po ljubljanski okolici**, ki jo je izdala založba Sidarta. To je že druga knjiga istega avtorja in tretja v seriji izbornih vodnikov, ki izhajajo pri tej založbi. Oblika vodnika je bistveno bolj priročna, kot je bila pri prvem vodniku te založbe in avtorja, *111 izletov po slovenskih gorah*, in enaka drugemu vodniku, *Plezališča Slovenije*, ki je izšel letošnjo pomlad.

Naslovnica, na kateri se nam skozi nekakšno okence na sredini kaže podoba cerkvice sv. Jakoba na istoimenskem hribu v bližini Ljubljane, čanoma dobro znane 'Katarine' (kraj Topol s cerkvijo sv. Katarine), je povabilo na mnoge podobne značilno slovenske gričke. Na vrhovih čepijo starodavne cerkvice, za katere nam avtor v nekaj besedah podá osnovne značilnosti in kratko zgodovino. Prav je, da se ti kulturni biseri in narodov ponos ohranjajo tudi na tak način — da jih ljudje obiskujejo, občudujejo in spoštujejo, ko romajo po slovenski zemlji. Prav pozna se, da je petdesetletno zanemarjanje tega dela zgodovine naroda povzročilo žejo, ki jo zdaj poskušajo potešiti tudi drugi avtorji (*Franci Petrič, Duša, le pojdi z mano*). Združevanje izletov v lepo naravo z obiskom svetišč pomeni iskanje miru in lepote, ki ju dandanašnji

še kako potrebujemo. Andrej Stritar nam v svojem vodniku takih izletov natrese kar lepo prgišče.

Po uvodnem delu knjige, ki mu sledi nekaj lepih dvostranskih fotografij, se začno opisi posameznih izletov, razvrščeni v skupine. Na začetku vsake skupine avtor navede osnovne značilnosti opisanega območja. V svojem vodniku nas najprej popelje proti vzhodu, v Posavsko hribovje. Vzpne se na razgledne vrhove nad Savo, na znanega 'Miklavža' (Sveti Miklavž), na nekoliko bolj oddaljeni Ostrež, sežemo pa tudi na sever do v knjigi od Ljubljane najbolj oddaljenega vrha, na Čemšenško planino. V drugem delu obkrožimo južni del Ljubljanskega barja, od Svetega Ahaca (Gora) na vzhodu, prek Kureščka z obnovljeno božjepotno cerkvico, vzpne se na Krim, prek niza cerkvic v bližini Podpeči pa gremo na koncu pogledat, kaj počnejo 'coprnice' na Slivnici. Vmes nas avtor usmeri tudi v dve soteski — v Iško in Pekel pri Borovnici, kjer v neposredni bližini Ljubljane v poletni vročini ob osvežujoči vodi kar težko verjamemo, da smo le dober streljaj od vročega betona. Poživljajoče tudi za sam vodnik!

Na podoben način obkrožimo tudi gorenjska polja od Škofjeloškega hribovja na zahodu (Lubnik, Blegoš) do Menine planine na vzhodu. Posebni poglavji sta namenjeni najbolj obiskanim predeloma v bližini Ljubljane — Šmarni gori in Polhograjskim hribom. Na Šmarno goro se povzpne prav po vseh poteh, v polhograjskem koncu pa na pomembnejše vrhove: Sv. Lovrenc, Tošč, Grmado in druge gričke. Med njimi je seveda tudi Sv. Jakob, ki nas vabi z naslovnice. Ti dve skupini sta opremljeni tudi s preglednim zemljevidom z vrisanimi in označenimi potmi, ki so opisane v vodniku, kar je uporabniku še v dodatno pomoč. Šmarogorsko poglavje napove reprodukcija slike Šmarne gore, kot jo je v devetnajstem stoletju videl slikar **Franz Kurz zum Turn und Goldenstein**.

Prav pri opisu zadnjega dela, Polhograjskega hribovja, lahko damo prvo pripombo: avtor prevečkrat uporablja docela umetno skovan izraz Polhograjci (verjetno po analogiji z Julijci), ki pravzaprav pomeni prebivalce tega kraja (domaćini so namreč 'Pograjci'). Na ta način neke uporabi tudi Zasavce. Nekaj je tudi drobnih napak: tako se je avtorju zapisala Butajnova namesto Betajnovne pri Vrhniki, našel pa je tudi dolino Belice, ki je pravzaprav ni, saj je to le vas v dolini Gradašnice. Najdemo tudi neujemanje med besedilom in oznako na skici (Planin(i)ca in Jet(e)rbenk), poti pa se še vedno dvigajo v 'ključih' namesto v 'zavojih'.

Ko smo že ravno pri pripombah: knjiga, ki predstavlja značilno slovensko pokrajino, ima na

zadnji platnici tudi zemljevid Slovenije (z vrisanim območjem, ki ga pokriva vodnik) in sosednjih držav. Žal so znana mesta v sosednjih državah, ki jih poznamo kot Trst, Beljak, Celovec in Gradec, zapisana kar v originalu (Trieste, Villach, Klagenfurt, Graz). Če in kadar bo vodnik preveden v tuje jezike, to ne bo nič narobe. Zdaj pa je prav nepotrebno. — Zadnja pripomba pa leti na izbor tipografije pisave — za tiste z malo slabšimi očmi so črke precej drobne. Sicer pa je vodnik dodelan in ima res malo napak.

Večina opisov v vodniku, ki so zasnovani na podoben način kot v Stritarjevi prvi knjigi (111 izletov po slovenskih gorah), je opremljena z že uveljavljenimi preglednimi skicami vzpona in sestopa (avtor **Jurij Kolenc**), ki so zdaj tudi reliefno bolj izrazite in s tem še bolj uporabne. Pri samih opisih opazimo tokrat nekaj daljši uvodni del, ki je za bralca še posebej zanimiv — kratki skoki v zgodovino (cerkvá, gradov, ruševin, odkrivanja flore ipd.) in navedbe iz pripovedk prispevajo k zanimivosti branja in k privlačnosti ponujenega izleta, obenem pa marsikomu odkrijejo nove razsežnosti naše zgodovine. Za današnjega planinca sta kar malce nenavadni tudi navedbi iz Badjurovega vodnika, kjer je Ostrež 'ena najbolj divjih gora v Zasavju', ljubljanski Olimp (Krim) pa naj bi dočakal 'avtocesto na svojo plešo za mnogobrojne trume ljubljanskih turistov'. Pohvalno je, da je uvodnemu delu k posameznemu izletu namenjeno nekaj več prostora, saj zaradi enostavnosti večjega dela poti te ne potrebujejo natančnejših opisov. Avtor je tako tokrat zadovoljil tudi tiste, ki vodnikov ne beremo le na poti. Do končno povabilo v naravo pa so še lepe fotografije (večino je posnel **Janez Skok**, druge znani planinski fotografi), ki v glavnem zavzemajo po pol strani, nekaj pa je tudi dvostranskih. Vodnik se zaključí z obveznim abecednim kazalom, seznamom uporabljene literature in seznamom zemljevidov.

Z vodnikom Izleti po ljubljanski okolici smo tako dobili nov seznam idej, od katerih so mnoge uresničljive kar v enem popoldnevu. Če se bomo kje zadržali tudi dlje, ne bo nič narobe — mnogi vrhovi so res prijetni, razgledni in nekateri tudi samotni.

Četudi smo za kakšen griček morda slišali prvič, se prav na vse lahko odpravijo tako začetniki, otroci in odrasli, dedki in babice, kot tudi tisti gorniki in alpinisti, ki si po napornih stenah včasih zaželejo tudi malo bolj ravnih tal.

In če smo ob knjigi 111 izletov po slovenskih gorah še govorili o ciljih, lahko zdaj mirno govorimo o poti (tudi zadnji izlet v vodniku je tak). Vse več je postaj ob njej, vse bolj zanimiva in domača postaja in v kratkem se ji bo po

napovedih pridružil še Bohinj. Založba Sidarta, Andrej Stritar in vsi drugi, ki so se trudili, v potu svojega obraza ali za pisalno mizo, so opravili dobro delo.

Marjan Bradeško

Šesta številka argentinskih Gorá

Spet je neumorni šumski brat **Vojko Arko** eden od glavnih »krivcev«, da je z lanskim decembrskim datumom izšla 6. številka glasila Slovenskega planinskega društva v Argentini »Goré«, in sicer kot gorniška priloga 52. številke Svobodne Slovenije. Takole piše Vojko Arko v uvodniku k tej številki:

»Ob stoletnici Slovenskega planinskega društva so slovenski andinisti v Argentini sklenili izdati šesto številko periodičnega glasila Goré.

„Šumska bratovščina“ počasi odhaja. Pred kratkim smo izgubili dva ustanovna člana argentinskega SPD: **Baro Remec** in **Davorina Jereba**. Preostali „bratje“ vse bolj opuščajo gorniške podvige, le **Dinko Bertonecelj**, poslednji Mohikanec, še pleza zahtevne ture in brzi po katedralskih smučiščih. Poleg tega tudi predseduje bariloškemu slovenskemu društvu, ki ohranja svoj pridevek „planinsko“ čeprav se posveča še drugim slovenskim nalogam. Vendar je SPD prav v zadnjih letih pripravilo nekaj zanimivih planinskih prikazov. Tako smo videli razstavo ob štiridesetletnici društva, točno dokumentacijo našega dela na Cerro Capilla in andinistično razstavo ob kulturnih dneh v Buenos Airesu. Pri vseh teh dogodkih je sodeloval mladi rod, prav tako pri pripravah za bivač na Capilli.

Mladina je tudi napisala našo šesto številko „Gorá“. Med pisci najdemo različne starosti od 17 do 33 let. Nekateri pripadajo že tretjemu rodu argentinskih Slovencev. Ta mladež govori tekoče slovensko, s pisanjem pa ima svoje težave, kar ni nič izrednega; so v planinskih krogih sveta znani plezalci, ki dosti bolje plezajo kot pa pišejo. Če pa uporabljajo običajno vsak dan drugačen jezik, kot ga zahteva spis, je pisanje še bolj vprašljivo. Vendar smo zbrali dovolj člankov, ki pravilno podajajo sedanje stanje slovenskega planinstva pod Južnim križem. Upamo zato, da ta številka „Gorá“ ni zadnja in da bo tudi po odhodu „bratov“ slovenska beseda še živela po patagonskih gorah v prijetnem sožitju s kastiljščino, ki nas stalno spremlja, a je nihče ne vsiljuje.

Ob zasneženih hribih, ko ugaša zadnja rdeča luč na smučarskih pobočjih Catedrala, zaključujemo našo 42. zimo v Patagoniji. Pošiljamo tople pozdrave preko oceana dedičem Piparjev in Aljaža in ostajamo razpeti med Julijce in Ande. Mladi rod, zrasel pod Kordiljerami, pa naj nadaljuje našo slovensko-argentinsko tradicijo v Andih, Alpah in drugih pogorjih sveta.«